

Tárgy: Szakmai beszámoló a 204188/00673
azonosító számú pályázathoz
Iktatószám: MNL/PALY/7791-8/2021.
Hivatkozási szám:
Ügyintéző: Dr. Wencz Balázs
Melléklet: -

Szakmai beszámoló a 204188/00673 azonosítási számú pályázathoz
„Sáfár József-Iván László: Az esztergomi távírda és távíróvonala története 1862-1887”
című kiadvány megjelentetése

A Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára 2021 májusában jelentette meg 180 példányban a **„Sáfár József-Iván László: Az esztergomi távírda és távíróvonala története 1862-1887”** című kiadványát. A kötet megjelentetését a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiuma 361.600 Ft vissza nem térítendő forrással támogatta, mely összeget az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára a 2020 augusztus 29-én aláírt 204188/00673. pályázati azonosító számú támogatási szerződésben foglaltak betartásával használt fel.

A kötet főbb paraméterei:

- Formátum: B5
- Terjedelem: 126 oldal
- ISBN szám: 978-963-7234-32-3
- ISSN szám: 2559-8082

A kötet jelentősége

Esztergom sz. kir. város távírdáját – melynek megnyitását eredetileg 1850-re tervezték – csak 1862-ben helyezték üzembe. A város, Párkány érintésével, Nánán kapcsolódott a Duna túlsó partján futó távíróvonalra – a Dunán való átkötést a folyó medrébe fektetett kábelszakasszal oldották meg. A hivatal működésének anyagi alapjait biztosítandó, az esztergomi érsek, a főkáptalan, illetve helybeli kereskedők magukra vállalták a hivatali helyiség bérleti díjának, illetőleg a tisztviselők lakbérének a kifizetését; a város a maga részéről, a távírda-helyiség fűtéséhez, a tűzifát szolgáltatta. A távírda fennállása első 25 évének egyik különössége, hogy ezen időszak alatt, a város távírdája, nem saját határain belül üzemelt. Az, bérelt helyiségekben, a szomszédos mezővárosokban működött: előbb Szenttamáson, majd az érseki Vízivárosban, összesen három különböző épületben. A Duna medrébe fektetett vízalatti kábel sorozatos meghibásodása miatt 1875 januárjától a kábelt átfeszítés (légvezeték) váltotta fel. Az 1876. évi nagy esztergomi árvíz idején, a védekezési munkálatok összehangolása, valamint az árvízi hírek továbbítása szempontjából, a helyi távírdahivatalnak kulcsszerep jutott. Mint a korszak leggyorsabb hírtovábbító eszközét működtető intézménye, igen hathatósan szolgálta-segítette az árvízvédők munkáját (is).

TÁJÉKOZTATÁS
A LEVÉLTÁRI ÜGYEK
ELEKTRONIKUSAN IS INTÉZHETŐEK.
BŐVEBB INFORMÁCIÓ: www.mnl.gov.hu

Magyar Nemzeti Levéltár
Komárom-Esztergom Megyei Levéltára
Postacím: 2501, Esztergom Pf.: 51.
KRID: 165313197
Telefon: 0633500405
web: www.mnl.gov.hu

A kötet szerzői: Sáfár József ipartörténeti kutató és Iván László történész-levéltáros. Munkájukban az esztergomi távírda történetének első 25 évét tekintették át (megnyitástól a helybeli postahivatallal történt egyesüléséig), korabeli források (levéltári iratok, távírárszati szakanyagok, korabeli sajtóhírek, valamint képi dokumentumok) alapján.

A kötet tartalomjegyzéke

Bevezető.....	7
I. Távírárszati előzmények 1850–1862 • Sáfár József.....	11
A magyarországi távírászat kialakulása.....	11
A távírda és posta Bruck-féle egyesítése.....	11
A Pest–Pozsony–Bécs „bal parti” vasút építésének rövid története.....	13
A Pozsony–Pest távíróvonal terve és rövid története.....	14
A távíró-hálózatban megjelent a földalatti vezeték.....	16
1850 őszén Nánán volt Esztergom város távírdája.....	23
A bizonyító táviratok.....	28
II. Az esztergomi távírda és távíróvonal története 1862–1887 • Iván László.....	33
A távírda felállítása.....	33
A távírda Szenttamáson, a Wallfisch-féle házban.....	41
A távírda Szenttamáson, a Fő utcai káptalani házban 1.	45
Közjáték 1. A Párkány és Esztergom közötti távíróvezeték.....	51
Közjáték 2. A távírda az 1876. évi dunai árvíz idején.....	54
A távírda Szenttamáson, a Fő utcai káptalani házban 2.	57
A távírda Vízivárosba kerül.....	63
A távírda Esztergom városában nyer elhelyezést.....	66
III. Távíró-történeti adalékok • Sáfár József.....	71
Az esztergomi távírda berendezései.....	71
A második Duna feletti átfeszítés.....	74
Az átfeszítés tervezése.....	74
Az átfeszítés munkafolyamata.....	75
Hol állt a párkányi átfeszítési oszlop?.....	79
Epilógus.....	81
Felhasznált források és irodalom.....	83
Rövidítések.....	87
Jegyzetek.....	89
Függelék.....	117

Időrend: az esztergomi távírda története.....	117
Kislexikon	119
Névmutató	124

A támogatási szerződés 17. pontjában foglaltakat betartva a támogatás összegét (361.600 Ft.) az alább feltüntetett jogcímekre fordítottuk:

- nyomdaköltség 361. 438 Ft

A kiadvány egy példányát 2021. június 22-én postai úton megküldtük az EMET NKA Igazgatósága részére (1389 Budapest, Pf. 128.).

Az elkészült kiadványokat a nyilatkozatban feltüntetett közgyűjteményeknek és könyvtáraknak eljuttattuk.

Még egyszer köszönjük az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának a kötet megjelenetéséhez nyújtott támogatását.

Esztergom, 2021. július 6.

Tisztelettel:

Dr. Wencz Balázs
Levéltár-igazgató